

Inledning

Årets sista nummer av *Tidskrift för rättssociologi* är ett dubbelnummer, och med det avslutas den andra årgången. Inte blott genom att vara ett dubbelnummer – det första i tidskriftens korta historia – utan också på ett annat påtagligt sätt skiljer sig numret från de tidigare sex. För första gången är det engelskspråkiga materialet av större omfattning än det svenska. Skälen härtill är flera.

Det är dels en fråga om resurser; det är inte möjligt att presentera utländska bidrag i svensk översättning på grund av svårigheterna att få fram översättningar. "Professionella" översättare är dyra, och tidskriftens budget medger inte denna typ av kostnader. Översättare som skulle kunna göra jobbet gratis – av ideella skäl – har sällan möjlighet att lägga ner den tid det tar att på ett fullgott sätt översätta vetenskaplig text.

Det är dels också en fråga om spridning av tidskriftens innehåll, och här gäller det främst svenska och övriga nordiska bidragsgivare. Ofta är det av intresse att få en artikel publicerad på ett internationellt gångbart språk, vilket idag innebär engelska.

Behovet av en svensk rättssociologisk tidskrift, på svenska, var ett av motiven för att starta *Tidskrift för rättssociologi*, och vi har hittills begränsat oss till en engelskspråkig artikel i varje nummer (övriga utomnordiska språk har aldrig ens diskuterats,

och kommer heller inte framgent att förekomma i tidskriften). Det har emellertid blivit uppenbart att vi måste visa flexibilitet i förhållande till de ursprungliga ambitionerna. Redan fr o m nästa nummer kommer vi dock att återgå till högst en engelskspråkig artikel i varje nummer.

Detta nummer inleds med en artikel av Bo Carlsson, rätts-sociologisk forskarstuderande i Lund, med ett försök till rekonstruktion av naturrättsidén. Att, som Carlsson, i sin forskning ta avstamp i den kritiska teorin innebär att man måste argumentera sig igenom den naturrättsliga hållningen till sanning och moral. Är rätten, eller kan den bli, mer än ett maktens språk? Carlsson svarar ja på den frågan, efter en grundlig genomgång av naturrättens uttrycksformer vid olika historiska tidpunkter. Från Platon går han via bl a Aristoteles, Hobbes, Rousseau och Rawls fram till Habermas för att visa på en möjlig väg tillbaka till en kritik av det samtida samhället och på ett värde i rätten.

I sitt anförande på 1985 års World Congress of the International Sociological Association Research Committee on the Sociology of Law, som publiceras här, pekade den italienske sociologiprofessorn Romano Bettini på behovet av en ny rättslig idealtyp i det kapitalistiska, postmoderna välfärdssamhället. Det behövs, menar han, en ny typ av rättsregler och rättsliga former som i avseende på "efficacy", dvs rättsreglers lämplighet som styrmedel för att uppnå lagstiftarens mål, än en gång gör rättssociologer - och jurister - uppmärksamma på det faktum att det traditionella, s k autonoma rättssystemet nu blivit obsolet och måste överges för ett system där rättens form och innehåll också kan tillfredsställa behoven hos andra tillämpningsorganisationer än domstolarna, och möjliggöra för dessa att fungera så som lagstiftaren avser.

Professor Bettini använder sig av intra-organisationsanalys, dvs förhållandet mellan input och output ("efficiency") och extra-organisationsanalys, dvs förhållandet mellan output och lagstiftarens mål ("effectivity"), för att visa att den traditionella rättsvetenskapen är otillräcklig för en förståelse av rättens roll i dagens samhälle. Rätten blir allt mer föremål för utvärdering och kritik utifrån dess kapacitet att lösa olika samhällsliga problem. Det är sålunda, menar Bettini, mot bakgrund av dessa till viss del nya krav på rätten som behovet av en ny rättslig idealtyp ska ses.

Aster Akalu, rättsantropologisk forskare med det etiopiska nuerfolket som specialitet, har *TjR*:s läsare redan stiftat bekantskap med (Vol 2 1985 Nr 1). I detta nummer återkommer Akalu med en artikel som ansluter till hennes avhandling (*The Process of Land Nationalization in Ethiopia*, Liber 1982). Mot bakgrund av ett stort antal intervjuer gjorda under perioden 1976–84 försöker hon fastställa om, och i vilken utsträckning, den etiopiska landsbygdskvinnans situation påverkats av den delvis jämställdhetsorienterade jordreformen. Akalus artikel underbygger den uppfattning som i olika sammanhang framkommer om rättens *folkbildande* funktion, genom att visa på förändringar och att härleda dem till jordreformens implementeringsprocess.

Erhard Blankenburg, sociologiprofessor inom den juridiska fakulteten, Vrije-universitetet i Amsterdam, har på senare tid blivit känd för sina hårda akademiska duster med Gunther Teubner angående rättens förändrade karaktär. Bl a har han av Teubner angripits för att vara något slags "akademisk polis". För oss andra är han dock mest känd, och därtill respekterad, som en framstående organisationsteoretiker på rättssociologisk botten.

Blankenburgs intresse för tillämpningsorganisationer har på ett naturligt sätt lett honom in på implementationsforskningens område. Hans artikel i detta nummer är ett viktigt bidrag till detta forskningsområde i det att han mot bakgrund av en systematisering av tillgängliga kunskaper om implementeringsprocessens olika avsnitt utvecklar ett praktiskt användbart forskningskoncept för implementationsstudier. Vi spår att Blankenburgs artikel kommer att inta en central plats i den vidare utvecklingen av teorier och metoder för implementering och implementationsforskning.

Årets sista nummer innehåller också två debattinlägg. Lars Ericsson diskuterar ramlagar utifrån egna forskningserfarenheter, och Sven-Erik Olsson gör ett inlägg mot Klaus A. Ziegerts artikel (i Vol 2 1985 Nr 2) om könskvotering som den slutliga lösningen på kvinnofrågan. Vidare recenseras tre böcker, en nyutkommen samhällsvetenskaplig encyklopedi från England, Thomas Mathiesens senaste bok på svenska, samt Lars Ericssons avhandling *Ett surt regn kommer att falla* (skriven av opponenter, Ron Eyerma).

Avslutningsvis vill vi framhålla att "årets sista nummer" implicerar att det är dags att förnya prenumerationen på *Tidskrift för rättssociologi*. Vi har lyckats hålla priset oförändrat –

igen - vilket innebär SEK 100 för enskilda och SEK 140 för institutioner, bibliotek o dyl. Använd gärna det bifogade inbetalningskortet.

Därmed önskar vi våra läsare ett gott nytt 1986 och en god ny årgång *Tidskrift för rättssociologi*.